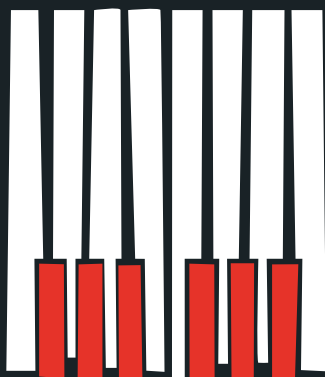

Ο άγνωστος
στρατιώτης
100 χρόνια
από την έναρξη του
α΄ παγκοσμίου πολέμου

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ο α΄ παγκόσμιος πόλεμος (1914-1918), συχνά επονομαζόμενος και ως «ο Μεγάλος Πόλεμος», θεωρείται από τους ιστορικούς του καιρού μας το πλέον καθοριστικό γεγονός της σύγχρονης ιστορίας. Ένας πόλεμος, ειδικά της έκτασης και της έντασης του α΄ παγκοσμίου, είναι πάντα ένα συνταρακτικό γεγονός, που προκαλεί ανατροπές σε κάθε τομέα της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Οι ανατροπές όμως αυτές, πέρα από τις τραγικές συνέπειες σε ανθρωπιστικό επίπεδο, έχουν κάποιες φορές και θετικές επιπτώσεις. Έτσι λοιπόν ο α΄ παγκόσμιος, πέρα από τις μεγάλες απώλειες σε ανθρώπινες ζωές και τις αλλαγές που επέφερε στα σύνορα των τότε γνωστών κρατών, είναι εκείνη ακριβώς η ιστορική στιγμή που σηματοδοτεί την αφετηρία της κοινής ευρωπαϊκής μας πορείας.

Οι αίθουσες συμφωνικής μουσικής του δικτύου ECHO, στο πλαίσιο των κοινών τους δραστηριοτήτων, άρχισαν να συζητούν περίπου τρία χρόνια πριν, πώς θα οργάνωναν σημαντικές μουσικές δράσεις για την επέτειο της εκατονταετηρίδας που έθεσε τα θεμέλια της κοινής μας πορείας και στο χώρο του πολιτισμού. Επέλεξαν ως κοινή μέρα εορτασμού την 9η Νοεμβρίου 2014, και με αυτή την αφορμή παρήγγειλαν στον Γιώργο Απέργη τον *Άγνωστο στρατιώτη* που παρουσιάζεται σήμερα: πάνω στα ερείπια που ακόμα καπνίζουν, μέσα από τη φρίκη του πολέμου, ξεπροβάλλει μόνος ένας άντρας. Είναι ο άγνωστος στρατιώτης, που μη γνωρίζοντας ακόμα και ο ίδιος αν είναι ζωντανός ή νεκρός, ανακαλεί στο μυαλό του το μύθο του πύργου της Βαβέλ.

Ο πύργος της Βαβέλ που ενέπνευσε τον Απέργη για το έργο μοιάζει πολύ με την πολυμορφία και την πολυσυλλεκτικότητα της Ευρώπης. Μετέχοντας σε ένα σύνολο όπου όλοι είμαστε ίσοι, αλλά και όλοι διαφορετικοί, το Μέγαρο Μουσικής, ως ισότιμος εταίρος του European Concert Hall Organisation, εισηγήθηκε μια διαφορετική ερμηνευτική προσέγγιση του νέου μουσικού έργου: αντί για το σύνολο Ictus, τον σολίστ Lionel Reintre και τον μαέστρο Georges-Elie Octors που παρουσιάζουν το έργο στις υπόλοιπες αίθουσες του ECHO, το Μέγαρο εμπιστεύθηκε και αντιπρότεινε τις εγχώριες δυνάμεις της σύγχρονης μουσικής. Έτσι το έμπειρο πλέον σε δύσκολες παρτιτούρες Ergon Ensemble, υπό τη διεύθυνση του Μίλτου Λογιάδη, συμπράττει με έναν ξεχωριστό προσκεκλημένο του Μεγάρου, τον βαρύτονο Holger Falk, γνωστό για τις ερμηνείες του σε έργα απαιτητικών συνθετών, όπως ο Ξενάκης, ο Rihm, ο Eötvös και ο Goebbels.

Στο α΄ μέρος της αποψινής συναυλίας, παρουσιάζεται ως κοινή πρόταση των μελών του ECHO, η *Ιστορία του στρατιώτη* του Στραβίνσκι, από την οποία άλλωστε ο Απέργης, όπως και ο ίδιος αναφέρει, αντλεί την ενορχήστρωση του *Άγνωστου στρατιώτη*. Με το Ergon Ensemble και τον Μίλτο Λογιάδη συμπράττουν ο Τάσος Αποστόλου και ο Φάνης Μουρατίδης, σε μια διασκευή του κειμένου για δύο πρόσωπα. Την ερμηνεία του έργου συνοδεύει η ταινία animation που δημιούργησε η βρετανική εικαστική ομάδα YeastCulture, γνωστή από τις συνεργασίες της με τον Akram Khan (DESH) και τη Philharmonia Orchestra (*Ο πύργος του Κουανοπώγων*).

Σοφία Τοπούζη

Βοηθός Καλλιτεχνικού Διευθυντή
Υπεύθυνη για τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

1914: ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ ΜΕΤΑ

Με αφορμή τα 100 χρόνια από
την έναρξη του α΄ παγκοσμίου πολέμου

9 Νοεμβρίου 2014
Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος

Ίγκορ Στραβίνσκι (1882-1971)

L'histoire du soldat [Η ιστορία του στρατιώτη]

Τάσος Αποστόλου *Αφηγητής & Στρατιώτης*
Φάνης Μουρατίδης *Διάβολος*

Παράλληλη προβολή της ταινίας animation
The Soldier's Tale από τη YeastCulture.

Δ ι α λ ε ι μ μ α

Γιώργος Απέργης (γενν. 1945)

Le soldat inconnu [Ο άγνωστος στρατιώτης]

για βαρύτονο και ενόργανο σύνολο,
βασισμένο σε ένα κείμενο του Φραντς Κάφκα
(πανελλήνια πρεμιέρα - παραγγελία ECHO)

Holger Falk *βαρύτονος*

ERGON ENSEMBLE

Μουσική διεύθυνση ΜΙΛΤΟΣ ΛΟΓΙΑΔΗΣ

Η ιστορία του στρατιώτη

Σύνοψη

Ο στρατιώτης επιστρέφει με άδεια στην πατρίδα του. Μαζί του έχει το μόνο πράγμα που του ανήκει, ένα βιολί. Στο δρόμο συναντά τον Διάβολο μεταμφιεσμένο, και δέχεται να του δώσει το βιολί παίρνοντας στη θέση του ένα βιβλίο που θα του εξασφαλίσει μεγάλη πλούτη αλλά και θα τον κάνει υποχείριο του Διαβόλου. Μπορεί οι υποσχέσεις του Διαβόλου να εκπληρώνονται και τα πλούτη να γίνονται πραγματικότητα, ο στρατιώτης όμως απομονώνεται από τον περίγυρό του και νιώθει φοβερή μοναξιά. Θα ξαναβρεί όμως την ευτυχία μόλις κατορθώσει να πάρει με δόλο από τον Διάβολο το βιολί. Χάρη σε αυτό θα γιατρέψει την πριγκίπισσα από την αρρώστιά της και για ανταμοιβή της πράξης του θα την παντρευτεί. Ο Διάβολος ενοχλείται γιατί ο στρατιώτης κατόρθωσε να κάνει καλά την πριγκίπισσα ξεφεύγοντας από την εξουσία του. Προειδοποιεί τον στρατιώτη να μην ξαναγυρίσει ποτέ στην πατρίδα του, γιατί τότε θα γίνει για πάντα σκλάβος του. Κι όμως η νοσταλγία για την πατρίδα είναι τόσο μεγάλη που ο στρατιώτης αψηφά αυτή την απειλή. Φτάνοντας στο μέρος που γεννήθηκε, βλέπει τον Διάβολο να τον περιμένει στην είσοδο του χωριού. Παίζοντας βιολί ο Διάβολος τον σέρνει θριαμβευτικά στην Κόλαση.

MICHAEL TRAPP, Αναδημοσίευση από το έντυπο πρόγραμμα του MMA Μουσικό Αναλόγιο, Μουσικές του 20ού αιώνα, 3/11/1993.

Το 1918, ο Στραβίνσκι βρισκόταν, λόγω του πολέμου, στην Ελβετία και σε δεινή οικονομική κατάσταση. Οι μεγάλες παραγωγές όπως το *Πουλί της φωτιάς* και η *Ιεροτελεστία της άνοιξης* ανήκαν στο παρελθόν, και το ανέβασμα της *Αλεπούς*, την οποία είχε ολοκληρώσει το 1916, έμοιαζε πολύ δύσκολη υπόθεση. Ο Στραβίνσκι αποφάσισε να συνθέσει κάτι καινούργιο, και σε συνεργασία με τον ελβετό συγγραφέα Σαρλ-Φερντινάν Ραμύζ δημιούργησε ένα έργο απλό, με λίγους εκτελεστές και χαρακτήρες, που μπορούσε εύκολα να «στηθεί» και, επομένως, να φέρει κάποιο εισόδημα. Έτσι γεννήθηκε η *Ιστορία του στρατιώτη*, που πρωτοπαρουσιάστηκε στη Λωζάννη το 1918 υπό τον Ερνέστ Ανσερμέ. Ο Στραβίνσκι έχει αναφέρει ορισμένες πηγές έμπνευσης του έργου του: η εικόνα ενός τσιγγάνου βιολιστή, μνήμες από μια μπάντα στις ταυρομαχίες, εκκλησιαστικά χορικά, αλλά και τάνγκο –που είχε γίνει δημοφιλές στην Ελβετία– και τζαζ, με την οποία ο Στραβίνσκι είχε εξοικειωθεί από παρτιτούρες που είχε φέρει από τις ΗΠΑ ο Ανσερμέ. Αυτά τα διαφορετικά μουσικά στοιχεία ενσωματώνονται στην *Ιστορία του στρατιώτη* δημιουργώντας ένα συμπαγές και πειστικό σύνολο και διαμορφώνοντας ένα έργο με εξαιρετική οικονομία και εκφραστικό έλεγχο, που μαγνητίζει τους ακροατές.

ΔΩΡΑ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ, Αναδημοσίευση από το έντυπο πρόγραμμα Μουσικές 20ού-21ου αιώνα, 4/5/2011.

Ο άγνωστος στρατιώτης

Ο Άγνωστος στρατιώτης του Απέργη, για βαρύτονο και ενόργανο σύνολο, είναι παραγγελία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Κέντρων Συμφωνικής Μουσικής (ECHO) με την υποστήριξη του προγράμματος «Πολιτισμός» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έννοια του άγνωστου στρατιώτη ως ευρωπαϊκή παράδοση χρονολογείται από το συλλογικό τραύμα του α΄ παγκοσμίου πολέμου. Ένας άντρας, μοναδικός επιζών από την καταστροφή, προβάλλει ανάμεσα σε ερείπια που καπνίζουν και σε πτώματα. «Όταν ο τρόμος φτάνει σε τέτοια επίπεδα, καταφεύγει κανείς στην τσιρκολάνικη φάρσα. Διαφορετικά, γίνεται αφόρητος» εξηγεί ο Γιώργος Απέργης.

Ο Στρατιώτης βιώνει ένα φάσμα συναισθημάτων που κυμαίνονται από την παροξυσμική φρενίτιδα μέχρι την πιο βαθιά κόπωση, και από την απόλυτη σιωπή στις κραυγές. Κάποια στιγμή, σαν ανάμνηση, έρχεται στο μυαλό του η ιστορία της Βαβέλ. Ο πύργος πρέπει να κατασκευαστεί, αλλά η κατασκευή του γεννά τόσο εχθρότητα, τόσο πολέμους και τόσο αντιπαλότητα, ώστε τελικά ο λόγος για τον οποίον χτίζεται εκλείπει. Ο Απέργης αντλεί ελεύθερα από το έργο του Κάφκα πάνω στο μύθο της Βαβέλ και κάνει συγκρίσεις με τον α΄ παγκόσμιο πόλεμο και τον παραλογισμό του καθώς ξεχωρίζει μεταξύ των ευρωπαϊκών συρράξεων ως ο πλέον αιματηρός και απεχθής. Από το *Λούνα παρκ* (2011), έργο για τη σύγχρονη εμμονή με την επιτήρηση, μέχρι τον *Άγνωστο στρατιώτη*, ο Γιώργος Απέργης δεν προβαίνει σε κρίσεις. Απλώς ρίχνει μια απορημένη και ανεξάρτητη ματιά στη σύγχρονη κοινωνία. Όπως πάντα, η γραφή του Απέργη είναι πυκνή, ακριβής και ασθματική, αφήνοντας ελάχιστα περιθώρια για υπερβολική ερμηνεία. Ωστόσο, κατά στιγμές ο προσεκτικός ακροατής μπορεί να βρει χαραμάδες μέσα στις οποίες θα αφήσει τη φαντασία του να γλιστρήσει, να βρει τον δικό του άγνωστο στρατιώτη.

Έκδοση didascalía για τον Γιώργο Απέργη

Ο Γιώργος Απέργης για το έργο του

Συνέντευξη στη *Françine Lajournade-Bosc*
Παρίσι, 3/2/2014

Μικρό μουσικό σύνολο, μία φωνή... Φαίνεται ότι στο έργο αυτό δουλεύετε με υλικό που γνωρίζετε καλά...

Ναι, όμως είναι το πρώτο μου έργο για σύνολο και ανδρική φωνή. Αν το συγκρίνετε με προηγούμενες συνθέσεις μου, αυτές ήταν όλες για γυναικεία φωνή.¹ Όσο για την παρτιτούρα, υπάρχει σαφής αναφορά στο έργο του Στραβίνσκι *Η ιστορία του στρατιώτη*, αν και για να ισορροπήσω τα όργανα όπως ήθελα έπρεπε να προσθέσω ένα πιάνο, δύο τσέλα και ένα δεύτερο κλαρινέτο. Νιώθω μεγαλύτερη ασφάλεια αν έχω δύο κλαρινέτα και δύο βιολοντσέλα. Νιώθω περισσότερο σπίτι μου... και λιγότερο στου Ίγκορ.

Περί τίνος πρόκειται;

Στην αρχή του έργου ένας άνθρωπος, μόνος του, που έχει μόλις βγει από τα συντρίμια και τη φρίκη της μάχης, αντιλαμβάνεται, σχεδόν έκπληκτος, ότι ζει. Μήπως όμως δεν ζει, δεδομένου ότι πρόκειται για τον Άγνωστο στρατιώτη; Τον κατακλύζουν αντιφατικά συναισθήματα: κλαίει, γελάει, κραυγάζει. Επέζησε της μάχης; Ονειρεύεται; Ή πράγματι του συμβαίνει όλο αυτό; Δεν ξέρουμε. Ίσως πρόκειται για τσίρκο. Όταν ο τρόμος φτάσει στα άκρα, τα πράγματα γίνονται τσίρκο και μπουρλέσκ, ειδάλλως κανείς δεν τα αντέχει. Ο Σελίν αποτύπωσε μεγαλοφυώς τον παραλογισμό και την τσιρκολάνικη φύση του πολέμου. Του συγκεκριμένου πολέμου, ειδικότερα. Επομένως, αυτός ο στρατιώτης θα πρέπει να θεωρηθεί αλληγορία, πρόσωπο που βγαίνει από τη μουσική και όχι από το θέατρο. Και μόνο στη μουσική υπάρχει.

Δηλαδή, ο στρατιώτης σας βιώνει μια τραυματική εμπειρία;

Ναι. Μου θυμίζει εικόνες τηλεοπτικές με επιζώντες από σεισμό ή με θύματα μάχης. Βλέπουμε έναν τύπο μέσα στα συντρίμια που ουρλιάζει από ουσιοκρατική απελπισία. Αλλά τι γίνεται με όσους βρίσκονται ακόμα πλακωμένοι από τα συντρίμια, και που μπορεί να ζουν, να έχουν πεθάνει ή να κοντεύουν να πεθάνουν; Καθώς ο στρατιώτης αφηγείται την ιστορία του, απλώνεται σιγά σιγά στην αίθουσα ένας ήχος από το Σύνολο –είναι ο ήχος από τους καταπλακωμένους, από αυτούς που δεν μπορούμε να ακούσουμε. Όμως τα όργανα δεν έχουν φωνή. Επομένως οι καταπλακωμένοι, τους οποίους και εκπροσωπούν, βρίσκονται σε χειρότερη μοίρα. Γιατί, ενώ έχουν βιώσει την ίδια με τον στρατιώτη εμπειρία, δεν έχουν τα μέσα να μιλήσουν γι' αυτήν. Όπως σε μια ταινία του Χίτσκοκ,² όπου ο πρωταγωνιστής επιβιώνει από αυτοκινητιστικό ατύχημα, και μένει ακίνητος, παραλυμένος, δείχνει πεθαμένος. Ξαφνικά βλέπουμε ένα δάκρυ να κυλάει στο μάγουλό του, και τότε μόνο καταλαβαίνουμε ότι ζει. Αυτό προσπάθησα να μεταφέρω στη μουσική μου: τα όργανα ζουν μεν αλλά, αντίθετα με τον στρατιώτη, δεν μπορούν να σας μιλήσουν και θα πρέπει ως ακροατές να τα ακούσετε πολύ προσεκτικά για να μάθετε την ιστορία τους.

Μάλιστα. Οπότε αυτός ο «αλληγορικός στρατιώτης» στον οποίον αναφέρεστε εκφράζεται μόνο μέσω της αντρικής φωνής ή είναι παρών και στα ορχηστρικά τμήματα;

Αποκλειστικά μέσω της αντρικής φωνής. Βέβαια, στη διάρκεια του έργου το Σύνολο τον συνοδεύει, αλλά πολλές φορές περνά στο αντίπαλο στρατόπεδο. Όχι με τη στρατιωτική έννοια του όρου, αλλά ως εξωτερική δύναμη που έρχεται να θυμίσει στον στρατιώτη τι ακριβώς είναι αυτό που τον τρελαίνει. Κατά στιγμές, το Σύνολο σωπαίνει και τον αφήνει να έρθει αντιμέτωπος με τον εαυτό του. Σποραδικά ένα δυο όργανα αποκόβονται από την ομάδα, σαν κορυφαίοι σε χορό, και συνοδεύουν τον στρατιώτη ή... έρχονται αντιμέτωπα μαζί του.

Γιατί επιλέξατε να δείξετε τα ψυχικά τραύματα του στρατιώτη σας με ένα κείμενο του Κάφκα;

Γιατί αυτό το κείμενο του Κάφκα, η Βαβέλ, μου φέρνει στο μυαλό την Ευρώπη. Έχω κρατήσει μόνο μερικές φράσεις από το κείμενο, αλλά αρκούν για να κρούσουν τον κώδωνα κινδύνου. Το κείμενο είναι πολύ σύντομο, πειστικό και, όπως πάντα με τα καφκικά έργα, ευσύνοπτο και λιτό. Έχει μια υπέροχη πυκνή γραφή. Μου παρείχε τη βάση για να αναδείξω τη δεύτερη πτυχή αυτού του Άγνωστου στρατιώτη. Στη μέση του ορυμαγδού ο στρατιώτης θυμάται ξαφνικά μια παλιά, πριν από την καταστροφή, ιστορία.

Οι άνθρωποι έκριναν απαραίτητο να χτίσουν τον Πύργο της Βαβέλ. Αλλά όσο προχωρούσαν οι εργασίες τόσο οξύνονταν τα ζηλόφθονα πάθη. Κάποια τμήματα του Πύργου θεωρούνταν καλύτερα και πιο ελκυστικά από άλλα. Πόλεμοι ξέσπασαν μεταξύ των ανθρώπων ώστε κάποιοι να βάλουν χέρι στα καλύτερα σημεία του Πύργου. Γενεές επί γενεών, οι πόλεμοι εναλλάσσονταν με περιόδους ειρήνης, οπότε όλοι εργάζονταν για τη βελτίωση του Πύργου. Στη συνέχεια, ξεσπούσαν πάλι πόλεμοι, και ούτω καθεξής, μέχρι που ήρθε στον κόσμο μια γενιά που είχε ξεχάσει γιατί χτιζόταν αυτός ο Πύργος της Βαβέλ. Χιλιάδες στο μεταξύ είχαν χάσει τη ζωή τους χωρίς πραγματικά να ξέρουν το γιατί – αυτό ακριβώς συνέβη στον πρώτο παγκόσμιο. Τέτοια σκεπτόμουν γράφοντας τον *Άγνωστο στραιώτη*: πόσες χιλιάδες [...] πήγανε στον πόλεμο με την ψυχή τους γεμάτη τραγούδια και δεν βρήκαν παρά τη λήθη. Μπορεί να υπάρχουν χίλιοι δυο λόγοι και αιτίες, το αποτέλεσμα είναι πάντα το ίδιο. Παντού στον κόσμο τα νεκροταφεία είναι γεμάτα από γενιές νέων που πήγαν στον πόλεμο τραγουδώντας.

Όταν μιλάτε για το φθόνο στον Πύργο της Βαβέλ, σχηματίζει κανείς την εντύπωση ότι μιλάτε για το οικοδόμημα της Ενωμένης Ευρώπης.

Ήταν η πρόθεσή σας πολιτική;

Δεν μπορώ να το πω με σιγουριά. Γενικά γνωρίζουμε ελάχιστα για το ευρωπαϊκό οικοδόμημα... Φυσικά, ελπίζω να μην υπάρξει άλλος πόλεμος, αν και κατά ορισμένους υφίσταται ένα είδος σύρραξης Βορρά-Νότου, που, προς το παρόν, βέβαια, αφορά το πνεύμα και την οικονομία. Αν σκεφτείτε πώς επιβάλλονται κάποιες χώρες σε άλλες, θα αναρωτηθείτε, τελικά, πού οδηγεί αυτή η διάσταση ανάμεσα σε πλούσιες και φτωχές χώρες. Υπάρχουν απόηχοι τέτοιων σκέψεων στο έργο, χωρίς διδακτισμό. [...]

1. Βλ. *La Nuit en tête* (2000), *Dark Side* (2003), *Contretemps* (2006), *Shot in the Dark* (2010), γραμμένα για σοπράνο ή μετζοσοπράνο και σύνολο.

2. «Breakdown» από το «Alfred Hitchcock presents», Περίοδος 1, Επεισόδιο 7, 1955

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΠΕΡΓΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1945. Έζησε και δούλεψε στο Παρίσι μέχρι το 1963. Το 1971, μετά από ενόργανες συνθέσεις περισσότερο ή λιγότερο σειραϊκές, συνέθεσε την *Τραγική ιστορία του νεκρομάντη Ιερώνυμου και του καθρέφτη του*. Στο έργο αυτό βρίσκεται η ρίζα των μελλοντικών του αναζητήσεων ως προς τη σχέση μουσικής και κειμένου, μουσικής και σκηνής.

Έτσι, συμμετείχε στο μεγάλο πείραμα του μουσικού θεάτρου, που άρχισε στο Φεστιβάλ της Αβινιόν.

Το 1976, με την ίδρυση του ΑΤΕΜ (Ατελιέ Θεάτρου και Μουσικής), προσεγγίζει τη διαδικασία της μουσικής σύνθεσης από διαφορετικό μονοπάτι, αντλώντας έμπνευση από την καθημερινότητα και τα κοινωνικά ζητήματα, μεταφερόμενα σε ένα συχνά παράλογο και ποιητικό σύμπαν όπου μουσικοί, τραγουδιστές, ηθοποιοί και καλλιτέχνες πολυμέσων συναντιούνται σε ισότιμη βάση (*La bouteille à la mer / Το μπουκάλι στη θάλασσα*, 1976· *Conversations / Συνομιλίες*, 1985· *Sextour / Σεξτέτο*, 1993· *Commentaires / Σκόλια*, 1996). Μετά την αποχώρησή του από το ΑΤΕΜ το 1997, γράφει τα έργα *Machinations*, 2000· *Paysage sous surveillance / Τοπίο υπό επιτήρηση*, 2002· *Le petit chaperon rouge / Η Κοκκινισκουφίτσα*, 2003· *Luna Park / Λούνα παρκ*, 2011.

Στα ορχηστρικά του περιλαμβάνονται έργα για ενόργανα σύνολα και για σόλο φωνή (μεταξύ των οποίων το αριστούργημά του *Récitations / Αναγγελίες*, 1978) που εισάγουν θεατρικά στοιχεία, μερικές φορές καθαρά κινητικά. Τα έργα του μουσικής δωματίου (για ορχήστρα, για σόλο φωνή ή όργανο) έχουν γραφτεί για ποικιλία συνόλων, απηχούν τη διάθεση του συνθέτη για πειραματισμό και πρόκληση (*Die Wände haben Ohren / Και οι τοίχοι έχουν αυτιά*, για μεγάλη ορχήστρα, 1972), αλλά –σε αντίθεση με το μουσικό θέατρο– είναι σαφώς προσανατολισμένα στη μουσική και όχι στη σκηνική παρουσίαση. Οι όπερες του συνθέτη, τρίτο πεδίο

δραστηριότητάς του, μπορούν να θεωρηθούν ένας συνδυασμός μουσικού θεάτρου και ορχηστρικής μουσικής· εδώ, το κείμενο είναι το ενωτικό καθοριστικό στοιχείο, και η φωνή, ο κύριος φορέας της έκφρασης. Ο Γιώργος Απέργης έχει συνθέσει επτά λυρικά έργα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα *Pandemonium / Πανδαιμόνιο* (1973) εμπνευσμένο από τα έργα του Βερν, *Liebestod / Ερωτοθάνατος* (1981) πάνω σε ένα γράμμα του Μπρεντάνο στον Γκαίτε, *Tristes tropiques / Θλιβεροί Τροπικοί* (1996) πάνω στο έργο του Λεβί Στρως, *Les Boulingrin / Οι Μπουλεγκρέν* (2010) πάνω στο έργο του Ζωρζ Κουρτελίν. Από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, η φύση των έργων του Απέργη καθιστά αδύνατη την κατηγοριοποίησή τους.

Τα έργα του *Die Hamletmaschine / Η μηχανή Άμλετ* (2001), ορατόριο πάνω στο έργο του Μύλλερ· *Dark Side / Σκοτεινή πλευρά* (2004), «μονόδραμα» πάνω στην *Ορέστεια* του Αισχύλου· *Avis de tempête / Δελτίο θυέλλης* (όπερα 2004)· ίσως και το *Wölflin Kantata / Καντάτα του Βαϊλφλι* (2006)· *Happiness Daily / Ευτυχία καθημερινά* (2009), για σοπράνο, μέτζο και σύνολο, όλα αμφισβητούν τα όρια του θεάτρου, της παράστασης, της σκηνικής παρουσίας και δηλώνουν την ελευθερία με την οποία ο Απέργης παίζει με τις παραστατικές τέχνες και το θέατρο. Παραγωγικός και ευρηματικός, ο Γιώργος Απέργης συνθέτει έργα σοβαρά και κιομοριστικά μαζί, με ρίζες στην παράδοση και ταυτόχρονα απαλλαγμένα από θεσμικούς περιορισμούς. Τολμά να ανοίξει νέους ορίζοντες ως προς την ερμηνεία και συμφιλιώνει δεξιοτεχνικά τη μουσική με την εικόνα, αναδεικνύοντας θέματα που αφορούν τραγικά ή γελοία σημεία των καιρών. Τον Οκτώβριο του 2011 τιμήθηκε με το βραβείο «Μαουρίτσιο Κάγκελ».

ΤΑΣΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Σπούδασε κλασικό τραγούδι με τον Φ Βουταίνο και με υποτροφία του ιδρύματος «Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης» με τους Μ.Λ. Τσόνι, Ρ. Νέγκρι στο Μιλάνο, όπου κέρδισε βραβείο σε διεθνή διαγωνισμό. Είναι απόφοιτος της Σχολής Δραματικής Τέχνης «Βεάκν» και του τμήματος Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Παρακολούθησε μαθήματα, σεμινάρια υποκριτικής και σκηνοθεσίας με τον Λούκα Ρονκότι στο Πίκολο Τέατρο του Μιλάνου. Έχει τραγουδήσει, μεταξύ άλλων, σε παραγωγές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, της Όπερας Θεσσαλονίκης, στον ΟΗΕ στη Ν. Υόρκη για τη συμπλήρωση 61 χρόνων από την ίδρυσή του, στο Λίνκολν Σέντερ, στη Βοστώνη, στα εγκαίνια της Νέας Βιβλιοθήκης στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, στο Μιλάνο. Επίσης έχει συνεργαστεί με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Ορχήστρα των Χρωμάτων, το ΕΣΣΜ, την Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων, την Όπερα Δωματίου Αθηνών, τη Συμφωνική του Κατάρ, την Ορχήστρα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την Κρατική Ορχήστρα Κύπρου, και έχει εμφανιστεί, μεταξύ άλλων, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, στο Ωδείο Ηρώδου Αττικού, στους Δελφούς, στο Φεστιβάλ Αθηνών, το Φεστιβάλ Σύρου. Έχει συνεργαστεί σε συναυλίες, πρώτες εκτελέσεις έργων, ηχογραφήσεις και δισκογραφήσεις με σημαντικούς Έλληνες συνθέτες. Έχει πρωταγωνιστήσει (σε αρχαίο και σύγχρονο ρεπερτόριο) σε θεατρικές παραστάσεις του Εθνικού Θεάτρου, του Θεάτρου Τέχνης, σε Επίδαυρο, Ηρώδειο και αλλού, καθώς και σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές ταινίες. Έχει σκηνοθετήσει διάφορες παραστάσεις. Είναι μπάσος στην Εθνική Λυρική Σκηνή.

ΦΑΝΗΣ ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη και σπούδασε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Έχει εμφανιστεί σε δύο κρατικές σκηνές, στο ελεύθερο θέατρο και στην

ηλεκτρονική. Επίσης έχει συμμετάσχει σε θεατρικές παραστάσεις στην Επίδαυρο και έχει συνεργαστεί με μερικούς από τους σπουδαιότερους Έλληνες σκηνοθέτες. Έγινε γνωστός από τη θητεία του στο ιστορικό θέατρο Αμόρε.

HOLGER FALK

Ο Χόλγκερ Φαλκ άρχισε να τραγουδά, παιδί ακόμα, στην περίφημη Χορωδία αγοριών του Καθεδρικού του Ρέγκενσμπουργκ. Σπούδασε τραγούδι στο Ωδείο του Βύρτσμπουργκ και στο Μιλάνο, μεταξύ άλλων, με τους καθηγητές Sigune von Osten, Franco Corelli και Neil Semer.

Έχει ερμηνεύσει οπερατικούς ρόλους στο Μονναί των Βρυξελλών, στο Θέατρο των Ηλυσίων Πεδίων, στο Ρεάλ της Μαδρίτης, στη Βαυαρική Όπερα στο Μόναχο, στο Θέατρο an der Wien, στην Όπερα της Βαρσοβίας, στην Ορεγ της Φραγκφούρτης, στο Φεστιβάλ Παλαιάς Μουσικής της Βοστώνης κ.α. και έχει συνεργαστεί με διάσημους μαέστρους: Χόγκουντ, Γκαμπριέλ Γκαρρίδο, Φρανκ Ολλύ, Αλέχο Πέρες και Στίβεν Σταμπερ. Εκτός από το μπαρόκ και το ρομαντισμό, ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για τη σύγχρονη όπερα: έχει συμμετάσχει σε πολλές παγκόσμιες πρεμιέρες οπερών των Μιροσλάφ Σένκα, Μπενουά Μπενέ, Στέφεν Σλάιερμαχερ, Γιαν Μύλλερ-Βήλαντ, Χανς Γκέφορς και Βλαντίμιρ Ταρνοπόλσκι, και έχει ερμηνεύσει πρώτους ρόλους σε έργα Ριμ (Τζέικομπ Λεντς στη Βαρσοβία, Διόνυσος στη Χαϊδελβέργη, Κορτές στη Μαδρίτη) – ως Διόνυσος υπήρξε υποψήφιος για το βραβείο καλύτερης οπερατικής ερμηνείας της χρονιάς, Opernwelt 2013. Συνεργάζεται με σχήματα σύγχρονης μουσικής: Ensemble Modern, Ensemble Kontraste, Ensemble Avantgarde και Musikfabrik NRW, και με τα μπαρόκ σύνολα Elyma, Elbipolis Hamburg και Concerto Köln.

Ως ερμηνευτής λίντερ έχει εμφανιστεί σε πολλά φεστιβάλ: Philharmonia Κολωνίας, Γκεβάντχαους Λειψίας, Κοντσέρτχαους Βιέννης, Ακαδημία Λιστ Βουδαπέστης,

Όπερα της Ρουένης, Σλέσβιχ-Χόλσταϊν, Musikfestspiele στη Δρέσδη, Festspiele στο Βερολίνο, στο Γκρατς και στο Ράινγκαου. Δισκογραφικά έχει ερμηνεύσει όλα τα τραγούδια για αντρική φωνή του Πουλένκ (MDG), το *Κύκνειο άσμα* του Σούμπερτ, και τα έργα του Γ.Μ. Χάουερ *Τραγούδια του Χαϊλντερλιν* (MDG), *Αφιέρωμα στον Αύγουστο Στραμ* (MDG) και *Sinnig zwischen beiden Welten* (Συνειδητή ισορροπία μεταξύ των δύο κόσμων) με το Ensemble Hafez.

Την καλλιτεχνική περίοδο 2013-2014 ερμηνεύσει Κορτές στην όπερα του Ριμ *Η κατάκτηση του Μεξικού* στο θέατρο Ρεάλ της Μαδρίτης, Έναν Άντρα στην παγκόσμια πρεμιέρα της όπερας του Έτβος *Ο χρυσός δράκος* με το Ensemble Modern στην Ορεγ της Φραγκφούρτης, και Εωσφόρο στο *Paradise reloaded* του Έτβος στο Παλάτι των Τεχνών της Βουδαπέστης.

Συμμετείχει στο ανέβασμα του έργου του Χέντσε *El Cimarrón* (Ο σκλάβος που το 'σκασε) στο Βύρτσμπουργκ. Επίσης, ερμηνεύσει τον επώνυμο ρόλο στον *Ορφέα* του Μοντεβέρνι με τον Γκαρρίδο και το Σύνολο Elyma στο Φεστιβάλ Μπαχ στη Λοζάνη, καθώς και Νούντε στον *Λεύκιππο* του Χάσσε με το Concerto Köln υπό τον Γιουνγκχάινελ στο Festspiele του Σβέτσινγκεν.

ERGON ENSEMBLE

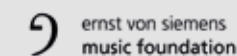
Το σύνολο ειδικεύεται στη σύγχρονη μουσική και έχει κάνει αίσθηση με τις εμφανίσεις του στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, στο Φεστιβάλ Αθηνών και σε άλλους χώρους, λαμβάνοντας εξαιρετικές κριτικές, κυρίως για την αρτιότητα των εκτελέσεών του.

Η προσήλωσή του στην ακρίβεια των εκτελέσεων είναι από τα βασικά χαρακτηριστικά του συνόλου που το κάνουν να ξεχωρίζει. Σκοπός του είναι η προώθηση των αριστουργημάτων της σύγχρονης μουσικής και του πρόσφατου διεθνούς ελληνικού ρεπερτορίου και η παρουσίασή του στο μεγαλύτερο, κατά το δυνατό, ακροατήριο.

Παράλληλα, ως ελληνικό μουσικό σύνολο, με συγκριτικό πλεονέκτημα τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στην ελληνική σύγχρονη εργογραφία, αποβλέπει στην προώθηση της ελληνικής μουσικής δημιουργίας στη διεθνή σκηνή. Ιδρύθηκε το 2008 και απαρτίζεται από ταλαντούχους μουσικούς που έχουν συμμετάσχει στο παρελθόν στη Διεθνή Ακαδημία του Ensemble Modern. Το Ergon Ensemble στηρίζεται σε έναν βασικό πυρήνα μουσικών και υποστηρίζεται, ανάλογα με το πρότζεκτ, από μεγάλο αριθμό ταλαντούχων νέων καλλιτεχνών που ειδικεύονται στη νέα μουσική, δημιουργώντας έτσι ένα ευέλικτο σχήμα. Οι προτεραιότητες του συνόλου, πέραν των συναυλιών, περιλαμβάνουν: δισκογραφία, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και παραγωγές που συνδυάζουν άλλες μορφές τέχνης, όπως ο χορός, το μουσικό θέατρο και τα πολυμέσα.

Πρόσφατες σημαντικές παραγωγές του ήταν η συμμετοχή στο Φεστιβάλ του Σούσο στη Δανία, οι παραγωγές «Βωβός κινηματογράφος και Μουσική», «Peter Maxwell Davies: Icones» και «City Lives» στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το «Balkan Project» στη Στέγη Γραμμάτων, και «Μουσική και Ηλεκτρονικά» στο Ινστιτούτο Γκαίτε. Παράλληλα, κατά τις καλλιτεχνικές περιόδους 2012-13 και 2013-2014 υλοποίησε μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, παρουσιάζοντας τη σύγχρονη μουσική στο ευρύ κοινό.

Το Ergon Ensemble συνεργάζεται σε καλλιτεχνικό επίπεδο με το Ensemble Modern της Φραγκφούρτης, το οποίο συχνά μετακαλεί μουσικούς του συνόλου για συμμετοχή στις παραγωγές του. Το Ergon Ensemble υποστηρίζεται από το Ernst von Siemens Music Foundation.

Υπεύθυνος συνόλου:
Αλέξανδρος Μούζας

Συμμετέχουν οι μουσικοί του Ergon Ensemble:

L'histoire du soldat

Κλαρινέτο: Κώστας Τζέκος
Φαγκότο: Γιάννης Ευαγγελάτος
Τρομπέτα: Σπύρος Λασκαρίδης
Τρομπόνι: Βαγγέλης Καραμπάς
Κρουστά: Μπάμπης Ταλιαδούρος
Βιολί: Παναγιώτης Τζιώτης
Κοντραμπάσο: Νίκος Τσουκαλάς

Le soldat inconnu

Κλαρινέτο:
Κώστας Τζέκος, Παναγιώτης Σιωράς
Φαγκότο: Γιάννης Ευαγγελάτος
Τρομπέτα: Σπύρος Λασκαρίδης
Τρομπόνι: Ανδρέας Ρολάνδος Θεοδώρου
Πιάνο/Τσελέστα: Στέφανος Νάσος
Κρουστά: Μπάμπης Ταλιαδούρος
Βιολί: Κώστας Παναγιωτίδης
Βιολοντσέλα:
Δημήτρης Τραυλός, Αντώνης Πρατσινάκης
Κοντραμπάσο: Νίκος Τσουκαλάς

ΜΙΑΤΟΣ ΛΟΓΙΑΔΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε θεωρητικά και πιάνο στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών και Χαλανδρίου, αποσπώντας το πρώτο βραβείο και αριστείο εξαιρετικής επίδοσης. Με υποτροφία του Κοινοφελούς Ιδρύματος Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, συνέχισε τις σπουδές του με καθηγητές τους Φριτς Σιέρι, Μαξ Φράι, Χέρμαν Μίχαελ, στη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου, απ' όπου αποφοίτησε με δίπλωμα διεύθυνσης χορωδίας και ορχήστρας και μάστερ, επιτυγχάνοντας τον υψηλότερο βαθμό που είχε δοθεί ποτέ από την Ακαδημία.

Κατά τη διάρκεια των σπουδών του διορίστηκε επίκουρος καθηγητής στη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου, ενώ παράλληλα ανέλαβε τη διεύθυνση της Χορωδίας των Μαδριγαλιστών καθώς και τη διεύθυνση της χορωδίας και της ορχήστρας της καθολικής κοινότητας του πανεπιστημίου (KHG). Στη συνέχεια εργάστηκε ως μόνιμος μαέστρος για δύο χρόνια στην όπερα του Ουλμ.

Το 1992 επέστρεψε στην Ελλάδα, ύστερα από πρόσκληση του Μάνου Χατζιδάκι, για να συνεργαστεί με την Ορχήστρα των Χρωμάτων, έχοντας στο ενεργητικό του πολλές συναυλίες και παραστάσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Έχει πραγματοποιήσει σημαντικές πρώτες πανελλήνιες εκτελέσεις έργων ελλήνων και ξένων συνθετών, όπως την πρώτη πανελλήνια εκτέλεση της όπερας του Κλωντ Ντεμπυσσύ *Πελλέας και Μελισσάνθη*, τη *Θάλασσα* του Νίκου Σκαλκώτα, το συμφωνικό έργο *Οι πλανήτες* του Γκούσταβ Χολστ, τη *Συμφωνία Τουρανγκαλιλά* του Ολιβιέ Μεσσιάν, τα έργα *Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα*, *Atmosphères* και *Lontano* του Γκυόργκι Λίγκετι, αφιέρωμα με έργα του Βίτολντ Λουτοσλάφσκι, την όπερα *Θαΐς* του Ζυλ Μασνέ, καθώς και πολλά άλλα σημαντικά έργα του 20ού αιώνα. Η δισκογραφία του συμπεριλαμβάνει έργα των Νίκου Σκαλκώτα, Ιάννη Ξενάκη, Γιάννη Χρήστου, Πέτρου Πετρίδη, Γιάννη Κωνσταντινίδη, Άστορ Πιατσόλλα, Μάνου Χατζιδάκι, Μίκη Θεοδωράκη, Γιώργου Κουρουπού κ.ά.

Εκτός από την Ορχήστρα των Χρωμάτων, έχει διευθύνει την Ορχήστρα της Βαυαρικής Ραδιοφωνίας, τη Βασιλική Φιλαρμονική του Λονδίνου, την Ορχήστρα της Όπερας του Αμβούργου, την Ορχήστρα της Βασιλικής Όπερας της Δανίας, την Ορχήστρα Δωματίου της Βιέννης, τη Συμφωνική του Μονάχου, την Ορχήστρα της Όπερας της Σόφιας, τη Συμφωνική της Πράγας, την Ορχήστρα της ΕΛΣ, την ΚΟΑ, την Εθνική Συμφωνική της ΕΡΤ, την ΚΟΘ, την Καμεράτα κ.ά. Ηχογράφησε για λογαριασμό του Αθήνα 2004 το μεγαλύτερο μέρος των μουσικών έργων που παρουσιάστηκαν στην τελετή έναρξης και λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων με τη Βασιλική Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λονδίνου και τη Συμφωνική της ΕΡΤ, και συμμετείχε στις τελετές διευθύνοντας τον *Ολυμπιακό Ύμνο* του Σπύρου Σαμάρα. Είναι καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στο μάθημα Διεύθυνσης Ορχήστρας.

1914 - 2014

ΕΝΑΣ ΑΙΩΝΑΣ ΜΕΤΑ

Με αφορμή τα 100 χρόνια
από την έναρξη
του α' παγκοσμίου πολέμου

Από την Ιστορία και τη Λογοτεχνία

Επίσημος χορηγός αερομεταφορών

Χορηγοί επικοινωνίας

